

15.6.2017

Kuusi suurinta kaupunkia: Sote- ja maakuntakuntauudistuksen toteuttaminen vielä uuteen harkintaan

Suurten kaupunkien ja niitä ympäröivien kaupunkiseutujen suhteellinen merkitys on kasvanut ja kasvaa edelleen kaupungistumisen seurauksena. Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat väestömäärältään suurempia kuin valtaosa nykyisistä maakunnista. Vireillä olevan sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa ei ole arvioitu mitenkään uudistuksen vaikutuksia kaupunkeihin tai asukkaihin eikä siten myöskään vaikutuksia Suomen kilpailukyvyllä ja kaikkien suomalaisten hyvinvoinnille.

Jättimäisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntauudistuksen lainsäädäntö on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä, mutta myös osin edelleen valmistelussa. Suuret kaupungit on pirstaloituneessa lainvalmistelussa sivuutettu ja lainsäädännöstä on muodostumassa asiantuntijoillekin vaikeasti hallittava kokonaisuus. Palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavien tahojen erottaminen toisistaan sekä monituottajamalli ovat johtamassa sekavaan lopputulokseen.

Kuusi suurinta kaupunkia katsovat, että olennaista on sote-uudistuksen onnistunut toteutus. Sote-uudistus on sellaisenaan niin suuri rakenteellinen reformi, että sen toteutusta ei tule vaarantaa muihin toimialoihin liittyvillä muutoksilla samanaikaisesti. Sen sijaan sote-uudistuksen on jaksotettava realistisin askelmerkein riittävän pitkälle siirtymäajalle. Uudistuksen toimeenpanon valmistelussa tulee hyödyntää kuntakentän osaamista ja asiantuntijoita.

Hallituksen esittämää valinnanvapausmallia on oikeutetusti kritisoitu ja sitä tulee vielä uudelleen arvioida. Annettujen lakiesitysten pohjalta ei ole mahdollista tehdä johtopäätöstä siitä, miten hallituksen asettama kolmen miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite on saavutettavissa. Sen sijaan lyhyellä aikavälillä on odotettavissa, että sosiaali- ja terveystalouden kustannukset nousevat. Kuntien vastuulle jäävää tukipalvelujen sopeutustarvetta ei ole lakiesityksissä huomioitu eikä sitä, miten mittavan sote-henkilöstön siirrot toteutetaan kohtuullisella menettelyllä ja perustoimintoja vaarantamatta.

Kaupunkien mielestä itsehallintoon perustuva maakuntahallinto voi olla perusteltu ainoastaan sote-uudistuksen toteuttamiseen. Lainsäädäntöuudistuksessa tulee turvata suurten kaupunkien mahdollisuus vastata kuntapohjaisessa yhteistoiminnassa muista maakunnalle kaavailuista tehtävistä. Työllisyys- ja elinkeinopalveluja eli ns. kasvupalveluja uudistettaessa on oltava erityisen huolellinen, jotta vältetään päällekkäisten, kilpailevien rakenteiden luominen. Tavoitteena tulee olla yksi, lähellä asiakkaita oleva järjestämisvastuullinen

taho. Vastuu monipuolisista työllisyyspalveluista, maahanmuuttajien kotoutumisesta ja asiakaslähtöisestä yritysysteistyöstä on perusteltua osoittaa suurille kaupungeille ja kuntayhteistyölle, jotka nykyisinkin vastaavat suurelta osin näistä tehtävistä.

Kokonaisuutena hallituksen lähestymistapa reformiin on kapea ja pelkästään markkinaehtoiseen toimintaan perustuvana aivan liian kaavamainen. Suunnitellut toimivallan siirrot maakunnille ja kuntien veropohjan voimakas kaventaminen vievät pohjan suurten kaupunkien omiin vahvuuksiin perustuvalta kilpailukyvyn parantamiselta, elinvoiman kehittämiseltä ja investoinneilta. Mekaaninen nykyisen maakuntakaavoituksen siirto uusille maakunnille ei ole mahdollista sen rikkoessa kuntien kaavoitusmonopolin. Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen vahva rooli maankäytön ohjauksessa ja liikenteen suunnittelussa on turvattava.

Jan Vapaavuori
Pormestari

Jukka Mäkelä
Kaupunginjohtaja

Lauri Lyly
Pormestari

Kari Nenonen
Kaupunginjohtaja

Aleksi Randell
Kaupunginjohtaja

Päivi Laajala
Kaupunginjohtaja